

Omówienie

W dostępnym piśmiennictwie krajowym (1, 2) nie spotkano opisu przypadków zakaźnej, enzootycznie przebiegającej choroby górnych dróg oddechowych owiec, wywołanej przez *Streptococcus zooepidemicus*. Opisana enzootia rozpoczęła się pojedynczymi zachorowaniami, a jej wyraźne nasilenie związane było z licznymi w tym czasie komplikacjami poporodowymi. Prócz gnicia płodu, stwierdzano płody martwo urodzone i liczne powikłania ze strony dróg rodnych w postaci całkowitego wypadania macicy i zatrzymania łożyska. W miarę trwania enzootii objawy chorobowe były silniej zaznaczone (wycieki krwiste z nozdrzy), a przebieg choroby ostry i ciężki, co wskazywało na uzjadliwienie się czynnika wywołującego. U jagniąt choroba występowała w postaci ostrej. Jagnięta rodziły się słabe i padały z objawami wycieku surowiczego z nozdrzy. W jednym przypadku choroba miała przebieg przewlekły, a u dzieciędnioowego jagnięcia, po tygodniu wystąpiły obrzęki stawów.

Okres największego nasilenia enzootii w dniach od 26.XI. do 5.XII.1966 r. wystąpił w 6 dni po szczycie porodów, co może świadczyć o związku między nasileniem wykotów, a ilością zachorowań.

Wnioski

1. Stwierdzono enzootyczne zachorowania owiec, wywołane przez *Streptococcus zooepidemicus*.

2. Zachorowania owiec — matek (głównie po wykocie) i jagniąt, były najprawdopodobniej związane ze zmniejszeniem odporności osobniczej w tym okresie życia zwierząt.

3. W opisanej enzootii streptokokozы dobre wyniki w zapobieganiu tej chorobie uzyskano po zastosowaniu swoistej autoszczepionki.

Piśmiennictwo

1. Grabda E., Juny M., Nawrocki J., Szaflarski J.: Choroby owiec z zarysem wychowu, PWRiL, 1959.
2. Hutyrą F., Marek J., Manning R., Moczy J.: Szczegółowa patologia i terapia chorób zwierząt, PWRiL, 1962.

Adres autora: Witold Scheuring, Zbąszynek, ul. Kilińskiego 92, pow. Międzyrzecz.

ANTONI DAMM, NIKOS NOTOPULOS

Przypadki brucellozy zajęcy na terenie woj. krakowskiego

Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krakowie
Kierownik: doc. dr A. RAMISZ

W ostatnich latach stwierdza się pewne nasilenie przypadków brucellozy u zajęcy na terenie Polski. W 1958 r. Tworek i Serokowa donoszą o stwierdzeniu pierwszego przypadku brucellozy u zajęcy na terenie woj. szczecińskiego. Hay (2) przebadał w latach 1952/53 911 zajęcy stwierdzając u 22,79% wynik dodatni metodą aglutynacyjną. W dalszej kolejności należy wymienić badania Chwaliboga i Gronka (1) którzy wyizolowali szczep bruceli ze śledziony zająca pochodzącego z pow. rzeszowskiego. Tropiło (4) przebadał klinicznie 20 tys. zajęcy stwierdzając 1,1% przypadków brucellozy, którą potwierdził badaniem bakteriologicznym, serologicznym i biologicznym. Autor ten podaje ponadto, że zające były zakażone brucellozą w około 4,4%. Na terenie woj. krakowskiego nie stwierdzono do tej pory przypadków brucellozy u zajęcy mimo, że na przestrzeni ostatnich 10 lat badano rocznie sekcyjnie i bakteriologicznie około 50 tuszek zajęczych.

W styczniu bieżącego roku dostarczono przez Koło Łowieckie z terenu pow. krakowskiego materiał z dwóch zajęcy. Od jednego wątrobę, która była powiększona z licznymi odgraniczonymi ogniskami martwiczymi, koloru żółto-brązowego, wielkości ziarna grochu do orzecha laskowego oraz guz otorbiony wielkości 2 pięści, który był wypełniony masą serowato-ropną koloru brązowo-żółtego. Od drugiego zająca dostarczono śledzionę, kilkanaście razy po-

większoną o konsystencji twardej. Pod torebką stwierdzono liczne guzy odgraniczone, koloru żółto-brązowego, konsystencji ziarnistej, wielkości od ziarna grochu do fasoli. W piśmie przewodnim doniesiono ponadto o stwierdzeniu na skórze zająca licznych owrzodzeń.

Badanie bakteriologiczne wykonano na podłożach stałych i płynnych. Posiewy inkubowano w ekscytatorze w temp. 37°C w warunkach zwiększonej ilości CO₂ (10% objętości) i w warunkach normalnego ciśnienia atmosferycznego. Po 48 do 76 godzinach uzyskano wzrost kolonii w postaci drobnych przezroczystych punkcików i kropel rosy. Z czasem kolonie stały się większe i przypominały krople śluzu. Na niektórych płytkach gdzie wzrost był intensywniejszy kolonie zlewały się ze sobą. W celu określenia typu wyosobnionych pałeczek zbadano właściwości fermentacyjne na cukrach: glikoza, inozytol, maltoza, mannoza, ramnoza, trehaloza, określono zdolność wytwarzania siarkowodoru, uerazy, katalazy oraz przeprowadzono typowanie szczepów na agarze wątrobowym z dodatkiem barwników anilinowych w odpowiednich roztworach.

Metodą różnicową określono badany szczep jako *Brucella suis*. Badania biologiczne przeprowadzono na świnkach morskich, które zaszczepiono rozcierem tkanek chorobowo zmienionych z płynem fizjologicznym.

Badania serologiczne wykonano dwoma metodami.

- 1) Aglutynacją szkiełkową z badanym szczepem przy użyciu dodatniej surowicy bydłowej,
- 2) Aglutynacją probówkową.

Aglutynację probówkową wykonano z surowicą świnek morskich i zawiesiną antygeny standardowego *Br. abortus bovis* wyprodukowanego przez Zakład Rozpoznawczy Instytutu Wet. w Puławach.

Surowicę rozcieńczano 5% roztworem NaCl. Otrzymane wyniki były identyczne w stosunku do obu przypadków.

Aglutynacja	Wiązanie dopełniacza
1:12,5 +++++	
1:25 +++++	+++++
1:50 +++++	+
1:100 ++	

Wnioski

Stwierdzone dwa przypadki brucelozы zajęcy na 40 badanych tuszek dają w konsekwencji duży wskaźnik procentowy (5%). Wskaźnik ten nie wydaje się jednak miarodajny w skali woj. krakowskiego, gdyż ilość przebadanych sztuk jest za mała aby wyciągnąć istotne wnioski. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że opisane dwa przypadki stwierdzono tylko w powiecie krakowskim.

Piśmiennictwo

1. Chwałibóg J., Gronek W.: *Medycyna Wet.* 19, 398, 1963.
2. Hay J.: *Medycyna Wet.* 16, 577, 1960.
3. Tropiło J., Mól H.: *Medycyna Wet.* 21, 210, 1965.
4. Tropiło J.: *Medycyna Wet.* 23, 422, 1967.
5. Tworek R., Serokowa D.: *Przegląd Epidem.* 4, 369, 1956.

Adres autora: dr Antoni Damm, Kraków, ul. Metalowców 2, Zakład Higieny Weterynaryjnej.

JAN POPLAWSKI
Rawa Mazowiecka

Spostrzeżenia nad występowaniem i leczeniem pasterelozы bydła w pow. Rawa Mazowiecka, w 1967 r.

W okresie od końca lipca do połowy grudnia 1967 r. zaobserwowano w pow. Rawa Mazowiecka znaczne nasilenie występujących od lat ognisk pasterelozы bydła.

W latach poprzednich stwierdzano na terenie powiatu odpowiednio mniej padnięć oraz ognisk chorobowych pasterelozы bydła i tak np. w r. 1962 — 15 ognisk (14 padnięć), 1963 — 4 (3 padnięcia), 1964 — 6 (6 padnięć), 1965 — (12 padnięć), 1966 — 8 (10 padnięć).

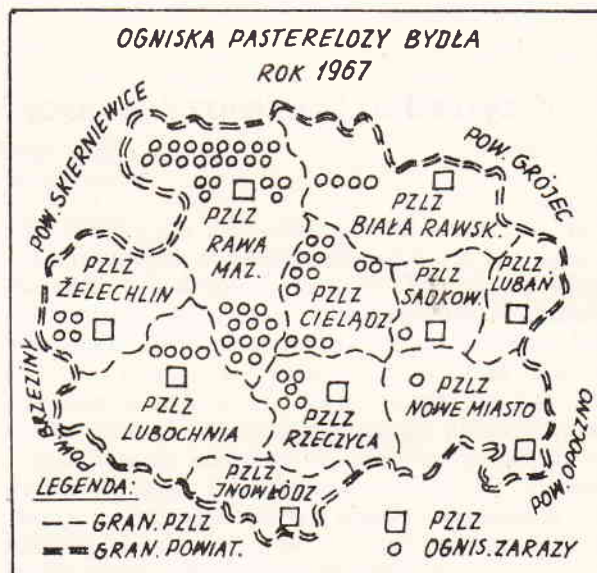
Stosunkowo największą ilość ognisk zanotowano w 1961 r., a mianowicie 28 (w tym 21 padnięć), co pokrywałoby się z obserwacjami Kozakiewiczza (1964).

Należy podkreślić, że dane powyższe nie uwzględniają przypadków wyleczonych i w najlepszym przypadku stanowią ca 90% faktycznych padnięć na pasterelozę bydła dorosłego oraz ca 50% bydła młodego. Kazylistyka ognisk ujawnionych w 1967 r. skłania do skierowania uwagi celem ujawnienia przyczyn powstałej epizootii oraz niektórych aspektów terapeutycznych, posiadających istotne znaczenie w praktyce terenowej.

Poza jednym ogniskiem stwierdzonym w kwietniu 1967 r., pozostałe w liczbie 63, zostały zarejestrowane w okresie od 23 lipca do 17 grudnia, z tym, że główne nasilenie ognisk chorobowych wystąpiło we wrześniu, październiku i listopadzie. Liczba wniosków o przyznanie zapomóg za padłe bydło w 1967 r. (31) stanowiła ca 80% w ogólnej ilości wniosków zgłaszanych wojewódzkiemu lekarzowi wet. z terenu woj. łódzkiego.

Rozmieszczenie występowania ognisk na terenie powiatu było nierównomierne, co przedstawia załączona mapka:

Ogółem stwierdzono 64 ogniska w 44 miejscowościach na terenie 14 GRN oraz 2 MRN. Wszystkie ogniska wystąpiły w zagrodach indywidualnych rolników. Zachorowało łącznie 81 zwierząt, z czego leczeniu poddano 72 sztuki. Padło ogółem 39 sztuk bydła, z czego 30 leczonych. Jak wynika z powyższego zestawienia 58,3% zwierząt wyleczono. W leczeniu chorego bydła stosowano w każdym przypadku surowicę „Polisepsin” podskórnie, ew. dożylnie oraz w różnych połączeniach sulfonamidy, a także antybiotyki — oxyterracynę i strepto- lub dihydro-

streptomycynę w dawkach ogólnie przyjętych. Poza tym u 35 zwierząt stosowano leki ogólnie działające, głównie z grupy cardiacia i ruminatoria. Zapobiegawczo natomiast uodporniono 173 szt. bydła.

Wyniki leczenia przedstawiono w tabeli 1

Tab. 1 Wyniki leczenia pasterelozы bydła

Rodzaj leków		Leczone zwierząt	Wyleczono zwierząt	Padło zwierząt	% zwierząt wyleczonych
I	Oxyterracyna, Sulfonamid, Polisepsin	9	5	4	55,5
II	Oxyterracyna, Polisepsin, Streptomycyna	24	16	8	66,7
III	Streptomycyna, Polisepsin	17	14	3	82,3